

THEN 1-NA: ZIRLÂI TLÂNGPUI THLÎRNA

I phurrit phurhte kha i zawh tâwk âia rit nia hriat châng i nei thîn em? I rilru pikna kha i dâwl zawh bâka nasâ nia hriain, i puak keh mai dâwn emaw tih tum i nei tawh em? Tûn kêr zirlâi hian chutiang hun kan thlen châng kan tangkâipui theih thilte chu min hrilh a. Dik tak pheih chuan, kan phurrit phurh chu a rit viâu emaw, a rit vak lo emaw pawh ni se, Isuan a hnên pana chawlhna hmu tûrin min sâwm tho a ni.

Tûn kêr zirlâi inngahna Bible châng chu *Matthaia 11:28–30* thu: “Nangni thawk rim leh phurrit phur zawng zawngte u, ka hnênah lo kal ula, keima’n ka chawlhthîr ang che u. Ka nghâwngkaw l bâl ula, ka hnênah zir rawh u; thuhnuairawlh leh rilrûa inngâitlâwm tak ka nih hi; tichuan, in thlarau tân chawlhna in hmû ang. Ka nghâwngkaw l chu a nuâm a, ka phur pawh a zâng a ni” tih hi a ni a. He lâia Isuâ thu sawiah hian thupêk pathum a awm a ni tih hi i lo hria em âw?

A hmasa ber chu, “Ka hnênah lo kal rawh u” tih hi a ni a. Ani chu thlamuânna kan hmuh theihna tûr ber a ni a. Kan chakna hnâr a ni bawk. Amah chauhin kan phurrit phurhte min chhâwk thei a. Amah chauh hi rilru hahna nasa tak kan neihte min hlih kiansak theitu awm chhun a ni.

A pahnihna chu, “Ka nghâwngkaw l bâl rawh u” tih hi a ni a. Nghâwngkaw l pakhat bâl dûn bâwng pahnih chu hna thawk tûrin an tang rual thîn a. Mi dangte rawngbâwlsak tûra Krista kan thawhpui hian, kan phurrit phurhte chu a lo zâng sawt thîn. Tûn kêr zirlâiah hian Krista nêna nghâwngkaw l “bâl dûn” tih awmzia chu Chiang zâwkin kan la sawi leh ang. Thupêk pathumna chu, “Ka hnên aţangin zir tawh u” tih hi a ni a. Isuan hê khawvêl sual hi a kovah nghatin, a phur a; mahse, Pathian thlamuânna changin

hahdam takin a nung thung. Chona hrang hrang a hmachhawnte khân a rilru a tihah vê lo. Tûn kêr zirlâiah hian hê thû hi chipchiar deuh hlekin kan luh chilh ang a; Isuan amaha châwl a, rilru leh thinlung thlamuâna hmu tûra min sâwmna hi ngun leh zualin kan zir Chiang dâwn a ni.

THEN 2-NA: ZIR ZÂUNA

Hmân lâi hian loneitu putar pakhat hi, ramhnuai kawng zîm chhuk leh diak takah hian alu bag phurin a kal a. A thil phurh chu rit a tih êm avângin kal pawh a kal chak thei lo. Hemi nî hi a lum êm êm mai sî a, a chalahte chuan thlantui hi a hnâmin a hnâm ùâm ùâm mai bawk a. Hetih lâi tak hian an thenawmpa chu amâ lam panin sakawr tawllâilîr nêh a lo kal a, a thil phurh chu phurhsak a duh leh duh loh a rawn zâwt ta hlauh mai a. Ani chuan lâwm takin a duh thû a hrilh a, tichuan sakawr tawllâilîrah chuan a chuang vê ta a. Mahse, eng maw chen an kal hnû chuan a thil phurh lâi chu a lo la phur reng mai tih a thenawmpa chuan a hmû a. Chuvêleh, “T̄hianpa, i thil phurh lâi kha nghat ve ta che maw le,” tiin a hrilh ta a.

Mahse, ani chuan, “I sawkawr tawllâilîra min chuantîr pawh hi ka lâwm tâwk lutuk alâwm; ka thil phurh lâi hi chu ka lo la phur vê tâng tâng ang e,” tiin a chhâng a nih chu. Hê thawnthu hi phuahchawp mai phei zawng ni mah se, tûn kêr zirlâiin min zir chhuahtîr a tum hi eng nge ni tih min hrilh Chiang hlê. Isua hnên kan thlen hnû-ah pawh kan phurrit phurh lâite hi kan lo la phur reng thei a. Mahse, kan Chhandamtu chuan hêng kan ritphurhte avânga rilru hahna kan neihte hi min chhâwksak a châk êm êm a ni. Kan phurrit phurhte chu min phurhsak a duh a. Kan hlimna la botu kan phurrit phurhte laka kan zalên theih dân tûr kawngte chu i lo zir ho teh ang u.

Isuâ Hnênah Kal Rawh

Isua chuan a hnêna kal tûrin min sâwm reng a. Hê min sâwmna thu hi eng nge ni a awmzia le? Kal tûr chuan thutlûkna siam hmasak phawt a tûl a. Keimahni ngeiin duhthlanna kan siam a ngâi. Isua chuan mi mal tinte hi duhthlanna zalên min pe t̄heuh a. Chumi kalha thil ti tûr chuan min tilui ngâi lo vang. Lainatna nêh min sâwm reng a. A Thlarau chuan a hnêna kal tûrin min hmin t̄hîn. Nimahsela, kal leh kal loh thû chu kan duhthlanna a ni vê thung a. A hnêna kal tûr chuan kan phurritte hi min chhâwk thei a ni tih rinna kan neih phawt a tûl. Rinnain kan kal a, ani chu kan harsatna tawh mêk âiin a ropui zâwk a ni tih kan hria a, chona kan hmachhawnte âi pawhin a lian zâwk a ni tih kan ring bawk.

Heti hian Ellen G. White-i chuan a lo sawi a: “Ka hnênah lo kal rawh u’ tih hi a sâwmna chu a ni. I manganna leh i harsatna tawhte chu eng anga nasa pawh ni se, LALPA hnênah chuan thlen tawp mai rawh. I thlarau chu tawrhchhelna a pê ang a. Zahna leh harsatna a tanga i tâl chhuah theihna tûrin kawng a hawsak dâwn che a ni. Chak lo leh t̄anpui ngâi nia i inhriat nasat zawh poh leh, amahah chuan i lo chak lehzual sauh zêl ang a. I phur chu a rih zawh poh leh Phurrit Phurtu chung a nghah a manhlâ lehzual sauh dâwn tihna a ni.”—*Chatuan Nghahfâk*, p. 329.

Isuâ Nghâwngkawh Bât Rawh

Isua hnên kan pan hian, a nghâwngkawh chu bâh tûrin min sâwm a. Nghâwngkawh bâh tih t̄awngkam hi kum zabi pakhatna lâi vêla mîte kha chuan an hmang uâr hlê a ni âwm e. William Barclay-a chuan *Matthaia 11:28–30* thu a hrilh fiahnaah he lâia Isuâ t̄awngkam hman awmzia hi heti hian sawi fiah a: “Kan kokî-a a nghâwngkawh nghat tûra

min sâwmna a ni. Juda-te chuan *ngêwngkaw*l tih ƣawngkam hi tu emaw hnêna *intulût* tih sawina atân an hmang ƣhîn a. Dân *ngêwngkaw*l tih te, thupêk *ngêwngkaw*l tih te, Lalram *ngêwngkaw*l tih te, Pathian *ngêwngkaw*l tih te an sawi ƣhîn.” Krista *ngêwngkaw*l băt tih chuan a duh dâna awm tûra inpe tih a kâwk a. Bawngpa *ngêwng*ka kaw^l dah a nih chuan, chu bawngpa chu a kâitu’n kal tûra a duhna lam apiangah a kal tawh mai ƣhîn a ni.

Barclay-a chuan Kristâ thusawi hian awmze ril tak neiin a hria a, “Isuan ‘Ka *ngêwngkaw*l a *nuâm*’ tih thu a sawi a. Grik ƣawngka *nuâm* tih an sawina thumal chu *chrestos* a ni a, chu chu *inrem*, *hman nuâm* tihna a ni thei. Palestina ramah chuan bawngpate bah tût kaw^l chu thing hmangin an siam ƣhîn a; bawngpa an lei a, a *ngêwng* len leh thui zâwng chu an teh a. Chumi mil chuan a kaw^l tûr an tuk ta ƣhîn a, chutichuan a bah tâwk leh tâwk loh an vuah chhin ƣhîn. A lo inrem chiah lo a nih chuan an siam ƣha leh a, bawngpa *ngêwng* hrût pilh miah lo tûra mâm leh remin an siam ƣha ƣhîn” a ti.

Isuan Nazaret khuua an thingrem siamna workshop-ah khân *ngêwngkaw*lte a siam ƣhin i ring em? Barclay-a baw^k hian Isua kha Galili rama bawng *ngêwngkaw*l siam thiam ber a ni a, a hnênah hian hmun hrang hrang aƣangin *ngêwngkaw*l lei tûrin an kal kal ƣhin a rin thû a sawi. Chû an workshop kawngka luchungah chuan, “Galili rama *ngêwngkaw*l ƣha ber ber siamna hmun” tih an târ a rin thu pawh a sawi tel baw^k.

Isuan amah nêna kan inpumkhat theihna tûra kan *ngêwng*ka *ngêwngkaw*l a rawn bah hian kan *ngêwng* a rem êm êm mai a. Ani chu chu rawngbâw^l kawngah kan thawhpui niin, kan *ngêwngkaw*l bahpui a ni. A thil sawi awmzia chu hetiang hi a ni: “In hnêna ka pêk che u nun hi

in phur tirittu tûr a ni lo; in tih tûr awm chhun chu rem taka in bah theih nâna lo siam rem a ni.”

Pathianin kan hnêna a rawn thlentîrte rêng rêng hi chu kan mamawh ang leh, kan theihna mil tâwk zêla siam a ni a. Paula chuan heti hian lo sawi: “Mihring tuâr theih ang chauh lo chu thlêmna rêng rêng in chungah a thleng ngâi lo. Pathian zawng a rinawm a ni, ani chuan in tuâr theih tâwk aliam chu thlêmna in tawh a phal lo vang; in tuâr theihna tûrin thlêmna ruâlin tlân chhuahna kawng a siam ngâl zâwk ang” (*1 Kor. 10:13*).

Isua nêna nghâwngkaw l kan bât dôn tawh a nih chuan thlêmna, fiana leh tihduhdahna hmachhawn hâutak ber ber pawh dâwl zo tûrin min tichak dâwn a ni tih rinngamna kan lo nei tshin a. Kristan chawlhna min pêk hi, kan nuna chona chi hrang hrang lo thlengte kan hmachhawn lâi hian, kan kiangah a awm vê reng a ni tih hriatna min petu a ni.

Ellen G. White-i chuan heti hian a lo sawi a: “Ka nghâwngkaw l bât rawh u’ tiin Isuan min hrilh a. Nghâwngkaw l chu hnathawhna hmanrua a ni. Rante chu hnâ an thawh theih nân kaw l bahtîr an ni tshin a, chu chu tsa taka an tih tûr an tih theihna atâna thil tûl a ni. Hei hi tehkhin nâna hmangin, Kristan kan dam chhûng chu rawngbâwl hna thawk tûra koh kan nih thu min hrilh a. A rawngbâwl puite kan nih theih nân, a nghâwngkaw l chu kan bah ngei a tûl a ni. Rawngbâwl tûra min phuâr khâwmtu nghâwngkaw l chu Pathian dân hi a ni a. Hmangaihna dân ropui tak, Edena lo puan chhuah tawh, Sinai Tlânga puan nawn leh, Thungthlung Thar hnuaiia thinlunga ziak lo ni ta hi Pathian duh zâwng ti tûra mihringte phuâr khâwmtu a ni. Kan rilruin a âwn lam apiang kan zui zêl a, kan duhnain min hruaina apianga kan kal zêl chuan, Setana mî leh sâte niin, a mîze tâwmpuitute kan lo ni ang. Chuvângin, Pathian chuan a duh zâwng, sâng tak leh zahawm tak, ropui tak ang chu min lo

neih̄t̄ir v̄e ta a. Kan rawngb̄awl̄na leh tih t̄urte chu f̄ing tak leh dawh thei taka hlen chhuak t̄urin min duh a ni.”—*Chatuan Nghahf̄ak*, p. 329.

A ngh̄awngkaw̄l b̄at tih awmzia chu a duh z̄awng ti t̄ura inp̄e tihna a ni a, a duh z̄awng ti t̄ura kan inp̄e a nih chuan zal̄enna s̄ang ber leh thlamuanna ropui ber kan nei tihna a ni ang.

Isua Hn̄enah Zir Rawh

Isūa thup̄ek pathumte z̄inga a hn̄uhn̄ung ber chu *Matthaia 11:29*-a kan hmuh, “Ka hn̄enah zir rawh u” tih hi a ni. Krist̄a nun kha kan zir chian chuan, thil pakhat lang Chiang deuh mai a awm a. Chu chu a P̄a duhz̄awng ti t̄ura a inpe tawp mai kha a ni. *Johana 8:29*-ah chuan, heti hian a sawi a: “A l̄awmz̄awng thilte chu eng tik l̄ai pawhin ka ti t̄hin” (NKJV). A zirt̄irte t̄ana a t̄awngt̄ai hn̄uhn̄ung ber t̄um pawh kh̄an, heti hian a sawi: “An zaa pumkhat an nihna t̄urin; ka Pa, nang keimaha i awm a, kei nangmaha ka awm ang baw̄k hian” (*Johana 17:21*) tiin.

Isua leh a Pa ink̄arah kh̄an tihchhiat theih miah loh inpumkhatna a awm a. H̄e leia a awm chh̄ung kh̄an a Pa duh z̄awng kalhin wawi khat mah thil a ngaihtuah emaw, a ti emaw nḡai lo. Hun harsa ber a tawh l̄ai pawhin Am̄a duh dân âi chuan a Pa duh dân a dah lal z̄awk tho t̄hin a. Gethsemani Huana k̄awlhr̄awng taka Setanan a rawn beih t̄um pawh kh̄an, “Ka Pa, a theih hr̄am chuan he no hian mi p̄el lul rawh se; nimahsela, keim̄a th̄u ni lovin, nangm̄a th̄u th̄u ni z̄awk se” (*Mat. 26:39*) a la ti fan a nih kha.

Thlamūanna famkim chu kan th̄inlung leh rilr̄ute Krist̄a rilr̄u n̄ena a lo inpawmkhat chiah hian a lo thleng t̄hin a. Hla pakhatin, “ka thlarau leh Chhandamtu ink̄arah eng mah tlazep a awm lo” a tih ang kha a nih tak tak chuan, thlamūanna kan nei t̄hin. Sual hian thlamūangin min awmt̄ir

thei lo ʈhîn a. Krista nêna kan inlaichînna a chhiat hian kan thlâ a phâng ʈhîn. A duh zâwng tih châng a hnên kan pan a, a rawngbâwl târa a nghâwngkawl kan bah chiah hian, ani chuan, “In thlarau tân chawlhna in hmû ang” (*Mat. 11:29*) tiin min lo hrilh ʈhîn a ni.

THEN 3-NA: NUNA BEL TÛR

I nunah khân Isuâ hnêna i inpumpêkna tûr dâltu eng thil nge awm le? A hnêna i kalna tûr dâl thei awm a awm em? Mî tam tak chuan an sualte an sim a, an thil chîn ʈha lote an bânsan hmâ loh chu Kristâ hnên an pan thei lo emaw an ti tlat mai a. Thu dik tak erawh chu, kan nihna ang ang hian, kan tlin lohna leh sualna zawng zawng nê, kan tîsa chak lohna avâng a inthiam lohna rilru kan put zawng zawng nê hian a hnên pan tawp mai tûr kan ni zâwk tih hi a ni. A hnên kan pan vêleh ani chuan min lo kuangkua h nghâl ʈhîn a. Sual sim theihna min lo pê a. Kan sual kan puante pawh chu a lo pawm bawk. A fapâte leh fanûte angin min lo dawngsawng ʈhîn a. Sualte hneh thei tûrin thiltihtheihnain min thuan ʈhîn. A nghâwngkawl chu lo bât vê-in, amahah chuan thil siam tharte kan lo ni ta ʈhîn a ni. Tûn kârah hian hêng thu pahnihte nê hian i nî tin hun hmang ʈan ʈhîn ang che:

- Isu, wawiinah hian i hnên ka rawn pan e. Ka thlamuâna, ka nunin a tum leh hlimna Hnâr chu nangmah i ni tih ka hria a. Wawiin hian i thû thû-a awm tûrin ka rawn inpê a, i ke bulah ka ruahmanna zawng zawng ka rawn nghat e.
- Isu, ka nuna nangmâ duh dân rem lo awmte chu eng nge ni tih min hrilh la. I duh zâwng nêna inrem lo ngaihtuahna, rilrû, châk zâwng leh tih ʈhan ka neihte chu min hrilh vek teh. Wawiinah hian ka duh ber chu nangmah tihlâwm a ni.